

Analysis of Earnings Quality in the Board Relations Network

- Reza Taghizadeh** * | Assistant Professor, Department of Accounting and Finance, Yazd University, Yazd, Iran.
- Mohammad Abdzadeh Kanafi** | Ph.D, Department of Accounting, Tehran University, Tehran, Iran.
- Alieh Ghermezi** | MSc. Student, Department of Accounting and Finance, Yazd University, Yazd, Iran.

Abstract

This study examines earnings quality in the relations network of the board of directors of companies in the Iranian stock market during the period 2011 to 2020. This study has a quantitative approach that is post-event in terms of implementation. Furthermore, it is based on graphic techniques on graph theory. Network analysis and regression analysis were used to conduct research tests. Findings show that in the communication network of companies, some of them are in a better position and have more access and effectiveness. A better location can facilitate faster access to information and resources. Also, the results of testing the hypotheses show that there is no significant relationship between the betweenness centrality and earnings quality. But there is a significant negative relationship between the degree centrality and earnings quality and a significant positive relationship between the closeness centrality and the earnings quality. In other words, the position in the structure of relationships can somehow affect earnings quality of companies.

Keywords: Earnings Quality, Board, Social Capital, Network Analysis.

* Corresponding Author: rezataghizadeh@yazd.ac.ir

How to Cite: Taghavifard, M., Taghavifard, M., Taghavifard, M. (2022). Analysis of Earnings Quality in the Board Relations Network, *Empirical Studies in Financial Accounting Quarterly*, 19(73), 151-175.

تحلیلی بر کیفیت سود در شبکه روابط هیئت‌مدیره

رضا تقی‌زاده * استادیار گروه حسابداری و مالی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

محمد عبدزاده کنفی دکتری، گروه حسابداری، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

عالیه قرمزی دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری و مالی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

چکیده

این پژوهش به بررسی کیفیت سود در شبکه روابط هیئت‌مدیره شرکت‌های موجود در بازار سرمایه ایران در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ پرداخت. پژوهش حاضر دارای یک رویکرد کمی است که به لحاظ اجرا از نوع پس‌رویدادی و مبتنی بر تکنیک‌های گرافیکی بر اساس نظریه گراف است. همچنین، جهت انجام آزمون‌های پژوهش از روش تحلیل شبکه و تحلیل رگرسیون استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد در شبکه ارتباطی شرکت‌ها، برخی از آن‌ها در جایگاه و موقعیت بهتری قرار دارند و از توان دسترسی و تأثیرگذاری بیشتری برخوردار هستند. موقعیت بهتر می‌تواند به سهولت در دسترسی سریع‌تر به اطلاعات و منابع منجر شود. همچنین، نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌ها نشان داد بین مرکزیت بینایی و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد؛ اما بین مرکزیت درجه و کیفیت سود رابطه منفی معنادار و بین مرکزیت نزدیکی و کیفیت سود رابطه مثبت معنادار وجود دارد؛ به عبارت دیگر، می‌توان گفت موقعیت و جایگاه در ساختار روابط می‌تواند به نوعی بر کیفیت سود شرکت‌ها تأثیرگذار باشد.

کلیدواژه‌ها: کیفیت سود، هیئت‌مدیره، سرمایه اجتماعی، تحلیل شبکه.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، تغییرات زیادی در پژوهش‌های مدیریت و حسابداری رخ داده است و پژوهش‌ها بیشتر به سمت نظریه‌های ارتباطات سازمانی حرکت کرده‌اند. به بیان دیگر فعالیت‌ها و بازیگرها مستقل نیستند؛ بلکه در یک نظام ارتباطات سازمانی در کنار هم قرار گرفته‌اند (Kholeif, 2015) و در مقابل آن‌ها نظریه‌های اشخاص قرار می‌گیرند که افراد را بر اساس ویژگی‌های آن‌ها نظیر جنسیت، سن، تحصیلات یا حرفه مورد بررسی قرار می‌دهند. در مجموع بر اساس نظریه‌های موجود، برخی متغیرهای شبکه را به‌عنوان متغیرهای مستقلی می‌دانند که پیامدها را ایجاد می‌کنند؛ درحالی‌که برخی مطالعات دیگر متغیرها را تابعی از متغیرهای دیگر می‌دانند و نتایج را بر اساس الگوهای روابط درون شبکه بررسی می‌کنند (DeNooy, Mrvar & Bategeli, 2018, Kojevnikov, Marmer & Song, 2020). در واقع، تحلیل شبکه بر چگونگی روابط بین واحدها مثل اشخاص، واحدهای عملکردی یا سازمان‌ها که روی عکس‌العمل‌ها و رفتارهای یکدیگر (خروجی‌ها) اثر دارند، تمرکز می‌کند.

طبق بیانیه مفهومی شماره ۲ هیئت استانداردهای حسابداری مالی، اطلاعات مالی باید دارای ویژگی‌های کیفی معتبر بودن، به موقع بودن و مربوط بودن باشند. از این رو، ارزیابی کیفیت سود از جنبه مفید بودن در تصمیم‌گیری و یکی از مهم‌ترین اجزای ویژگی معتبر بودن است. لذا سود به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اطلاعاتی که در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد باید از ویژگی‌های مذکور برخوردار باشد و استفاده‌کنندگان در تصمیمات اقتصادی خود نه تنها کمیت بلکه کیفیت سود را نیز مورد توجه قرار دهند (بولو، حساس یگانه و هراسانی، ۱۳۹۰). از این جهت که هدف اصلی سهامداران از سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها کسب سود و در نهایت افزایش ثروت است؛ رقم سود گزارش شده و نیز سود توزیع شده شرکت‌ها دارای اهمیت خاصی است؛ زیرا قیمت بازار سهام به شدت از سود گزارش شده و توزیع شده شرکت‌ها تأثیر می‌پذیرد (مرادی، صفرپور و نیک‌طره منفرد، ۱۳۹۸).

از طرفی، یکی از مهم‌ترین ارکان هر شرکت هیئت‌مدیره آن است. نقش هیئت‌مدیره حفظ منافع سهامداران، جهت دادن به شرکت، پاداش و ارزیابی مدیرعامل یا سایر مدیران ارشد است. حضور هیئت‌مدیره‌ی شایسته در رهبری سازمان، می‌تواند عامل اطمینان‌بخشی در تمایز و بقای سازمان باشد، به طوری که می‌توان ادعا نمود برخورداری از یک هیئت‌مدیره کارا و اثربخش، راز ماندگاری شرکت‌های مشهور و خوش‌نام است. آنچه هیئت‌مدیره نمونه و مؤثر را متمایز می‌سازد، عوامل ساختاری نیست، بلکه سیستم‌های اجتماعی قوی و کارآمد کاری است (Nadler, Behan & Nadler, 2005). داشتن هیئت‌مدیره کارا به گسترش روابط صاحبان کسب و کارها و شبکه ارتباطی آن‌ها کمک می‌کند.

کیفیت پایین سود اغلب در شرکت‌هایی اتفاق می‌افتد که از سازوکارهای مؤثری جهت کنترل رفتار فرصت‌طلبانه مدیران و حمایت از منافع سهامداران برخوردار نیستند. از این سازوکارها، می‌توان به وجود هیئت‌مدیره به‌عنوان عاملی برای کنترل و هدایت شرکت اشاره کرد (Machuga & Teitel, 2009). از طرفی در هیئت‌مدیره شرکت‌ها مالکانی حضور دارند که ممکن است در شرکت‌های دیگر نیز توان تعیین عضو هیئت‌مدیره را داشته باشند. وجود این مالکان باعث برقراری رابطه بین شرکت‌های مختلف می‌شود که به نوبه خود می‌تواند شبکه پیچیده‌ای از روابط را بین شرکت‌ها ایجاد کند. مشاهده ویژگی‌های مربوط به شبکه‌های پیچیده در شبکه‌های واقعی، باعث می‌شود که بتوان از تحلیل‌های مربوط به شبکه‌های پیچیده در تجزیه و تحلیل این شبکه‌ها استفاده کرد.

سرمایه اجتماعی از مباحث نوینی است که به پیوندها و ارتباطات میان اعضای یک شبکه، به منزله منبعی باارزش، اشاره می‌کند و با خلق روابط و هنجارها و اعتماد میان افراد به شکل‌دهی همکاری‌های سودمند و تلاش برای منافع مشترک و هم‌افزایی‌های جمعی منتج می‌شود (Jha & Chen, 2015؛ فلاح شمس و همکاران، ۱۳۹۹). شبکه اجتماعی یا منبع تولیدکننده‌ی سرمایه اجتماعی، ترکیبی از کنشگران و روابط بین آن‌هاست. می‌توان گفت شبکه اجتماعی، الگویی از روابط است که کنشگران را به هم وصل می‌کند. این

شبکه را می‌توان مجموعه‌ای از افراد یا سازمان‌ها یا مجموعه‌های دیگر دانست که از طریق روابط اجتماعی مانند دوستی، همکار بودن یا تبادل اطلاعات با یکدیگر مرتبط می‌شوند. دیدگاه شبکه با مطالعه‌ی روابط اجتماعی بین مجموعه‌ای از افراد، به تحلیل ساخت اجتماعی می‌پردازد و ضمن این که به کل ساخت توجه می‌کند، الگوی روابط موجود در داخل ساخت را نیز مورد بررسی قرار می‌دهد. بنابراین نقطه تمرکز دیدگاه شبکه این است که به جای تأکید بر کنشگران و ویژگی‌های فردی آن‌ها، به ساختار روابط بین کنشگران توجه می‌نماید (شارع‌پور، ۱۳۸۷).

بر مبنای پژوهش‌های انجام‌شده، این موضوع که سرمایه اجتماعی و ساختار ارتباطی بر تصمیمات شرکت‌ها و به‌خصوص مدیران مؤثر است مورد تأیید پژوهشگران واقع شده است (Dudley, 2021؛ Shao & Sun, 2021؛ Syakir, Risfandy & Trinugroho, 2021)؛ بنابراین، با اذعان به این که الگوهای روابط در تصمیم‌گیری ذی‌نفعان و تصمیم‌گیران با اهمیت و مؤثر است، این پژوهش ساختار شبکه روابط شرکت‌های موجود در بازار سرمایه ایران را بررسی می‌کند؛ این روابط از طریق سهامداران یا مالکان مشتری ایجاد می‌شود که در شرکت‌های مختلف تعیین‌کننده عضو هیئت‌مدیره هستند. همچنین، کیفیت سود شرکت‌ها را با توجه به جایگاهشان در شبکه روابط بررسی می‌کند. در واقع، پژوهش حاضر پاسخ به دو سؤال اساسی را مدنظر دارد: الف) چه ساختاری بر روابط بین شرکت‌ها بر اساس اعضای هیئت‌مدیره مشترک آن‌ها حاکم است؟ ب) آیا جایگاه و موقعیت در شبکه روابط، ارتباطی با کیفیت سود دارد؟ لازم به ذکر است بر طبق عقیده ولکاک و ناریان (۱۳۸۴) پژوهش در سرمایه اجتماعی را می‌توان در چهار دیدگاه متمایز مقوله‌بندی کرد: دیدگاه اجتماع‌گرایی، دیدگاه شبکه‌ای، دیدگاه نهادی و دیدگاه همیاری. با توجه به موضوع پژوهش حاضر، تلاش خواهد شد برای تبیین مسئله پژوهش از دیدگاه شبکه‌ای بهره گرفته شود.

پیشینه پژوهش

تقی‌زاده و ناظمی (۱۳۹۷) در مطالعه خود به تحلیل شبکه مالکیت در بازار سهام ایران

پرداختند. یافته‌های مطالعه آن‌ها نشان داد ساختار طبقاتی بر روابط بین شرکت‌ها حاکم است و شرکت‌هایی در موقعیت بهتری نسبت به بقیه قرار دارند. این موقعیت مطلوب منجر شده است که این دسته از شرکت‌ها دسترسی ساده‌تری به منابع موجود، توانایی کسب اطلاعات مؤثر و قدرت تأثیرگذاری داشته باشند. به عبارتی می‌توانند نقش بازیگران کلیدی را در این ساختار ایفا کنند.

رمضان احمدی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر هم‌زمان حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت سود با نقش میانجی ساختار سرمایه و عملکرد مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر کیفیت سود تأثیر مثبت معنادار، اما از طریق متغیر میانجی ساختار سرمایه، تأثیر منفی معنادار دارند. همچنین، تأثیر مستقیم حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت سود، از تأثیر غیرمستقیم آن‌ها قوی‌تر است.

مصلی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه خود به بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت سود شرکت‌های دارویی پرداختند. نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد بین کیفیت سود و ارزش سهام و اندازه شرکت ارتباط معنادار و مستقیم وجود دارد. ضمن این که بین کیفیت سود و تنوع جنسیتی اعضای هیئت‌مدیره رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ اما در مقابل نتایج حاصل از این آزمون‌ها وجود رابطه معنادار میان کیفیت سود و رشد شرکت، استقلال اعضای هیئت‌مدیره، تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی و اهرم مالی را رد می‌کند.

سنکوسکا و سیوداک (۲۰۱۶) در مطالعه خود شبکه‌های هیئت‌مدیره و مدیران شرکت‌های بزرگ در بازار سرمایه لهستان در سال ۲۰۱۴ را مورد بررسی قرار دادند. همچنین، شبکه‌های واقعی هیئت‌مدیره و مدیران را در مقایسه با شبکه‌هایی که به‌طور تصادفی ساخته شده‌اند نیز بررسی کردند. نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد که شبکه‌های واقعی دارای ویژگی‌های شبکه‌های جهان کوچک هستند. علاوه بر این، شبکه‌ها مرتب و دسته‌بندی شده‌اند و رفتارهای خاصی بر آن‌ها اعمال می‌شود (Sankowska and Siudak,)

(2016).

ویترز، کیم و هوارد (۲۰۱۸) به بررسی تکامل شبکه هیئت‌مدیره بعد از قانون سارینز-اکسلی پرداختند. آن‌ها بررسی کردند که آیا تغییرات نظارتی باعث شده است شرکت‌ها بیشتر بر روی فرایندهای اجتماعی تعیه‌شده از انتخاب شریک هیئت‌مدیره، از قبیل متقابل، گذارپذیری و چندگانه پس از سارینز-اکسلی، توجه بیشتری داشته باشند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که پس از گذر از سارینز-اکسلی، تمایل شرکت‌ها به سوءاستفاده از اتصالات هیئت‌مدیره تقویت شده است. به‌طور مشابه، شرکت‌ها بیشتر به شرکای موجود خود اعتماد کرده‌اند تا صندلی‌های هیئت‌مدیره خود را در دوره پس از سارینز-اکسلی پر کنند (Withers, Kim & Howard, 2018).

دوونگ، ترونک و ایوانز (۲۰۱۹) در پژوهش خود به بررسی وجود مدیر مالی در هیئت‌مدیره و تأثیر آن بر عملکرد شرکت و کیفیت سود پرداختند. نتایج نشان داد که داشتن مدیر مالی در هیئت‌مدیره تأثیر منفی بر عملکرد و کیفیت سود شرکت دارد. همچنین در شرکت‌هایی که مدیرعامل شرکت فردی قدرتمند باشد این تأثیر منفی بر کیفیت سود و عملکرد بسیار بیشتر است (Duong, Truong & Evans, 2019).

فرضیه‌های پژوهش

به‌منظور بررسی تأثیر جایگاه و موقعیت در شبکه روابط بر کیفیت سود شرکت‌ها و با توجه به اینکه از سه معیار مرکزیت درجه، نزدیکی و بینابینی برای تعیین جایگاه و موقعیت در شبکه استفاده شده است بنابراین، فرضیه‌های پژوهش را می‌توان به‌صورت زیر بیان نمود:

- فرضیه ۱: بین درجه (مرکزیت درجه‌ای) و کیفیت سود رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه ۲: بین بینابینی (مرکزیت بینابینی) و کیفیت سود رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه ۳: بین نزدیکی (مرکزیت نزدیکی) و کیفیت سود رابطه معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

این پژوهش کاربردی بوده و طرح آن پس رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است. همچنین، با توجه به نوع داده‌های جمع‌آوری‌شده، از روش تحلیل شبکه برای تجزیه و تحلیل استفاده می‌شود. تمرکز تحلیل شبکه اجتماعی بر ارتباطات میان افراد، سازمان‌ها، مؤسسات، کشورها و غیره است. این ارتباطات در کنار هم شبکه‌ها را تشکیل می‌دهند. به کمک روش تحلیل شبکه الگوی ساختاری حاکم بر شبکه‌ها بررسی و تحلیل می‌شود. علاوه بر این، به منظور آزمون فرضیه‌ها، رگرسیون چندمتغیره بکار گرفته می‌شود. این پژوهش در دو مرحله انجام می‌شود در مرحله یک ارتباط بین شرکت‌ها بر مبنای سهامدارانی که در هر شرکت تعیین‌کننده عضو هیئت‌مدیره هستند، بررسی می‌شود؛ که این مرحله به وسیله روش تحلیل شبکه و با استفاده از نرم‌افزارهای PreMap نسخه ۱، UCINET نسخه ۶ و بسته مکمل آن NetDraw انجام می‌شود. در مرحله دو این موضوع بررسی می‌شود که آیا موقعیت و جایگاه در شبکه روابط، ارتباطی با کیفیت سود دارد یا خیر؟ که این مرحله به وسیله تحلیل رگرسیون و با استفاده از نرم‌افزار Eviews نسخه ۹، انجام می‌شود. نرم‌افزار Excel نسخه ۲۰۱۹ در هر دو مرحله مورد استفاده قرار می‌گیرد. در واقع، در بخش یک علاوه بر ساختار کلی، خروجی‌های مربوط به مرکزیت درجه، نزدیکی و بینایی که بیانگر جایگاه و موقعیت هر واحد در ساختار کلی هست استخراج می‌شود (تحلیل شبکه) و در بخش دو رابطه بین این معیارها با کیفیت سود سنجیده می‌شود (تحلیل رگرسیون).

داده‌ها، نمونه و دوره پژوهش

جامعه آماری این پژوهش را شرکت‌هایی تشکیل می‌دهند که در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در بازار سرمایه ایران فعالیت داشته‌اند و اطلاعات آن‌ها در دسترس باشد. در نهایت، به ترتیب برای سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ تعداد ۴۰۶، ۴۷۰، ۵۱۴، ۵۴۷، ۵۶۷، ۵۹۲، ۵۹۲ و ۶۱۸ و ۶۸۰ شرکت برای بررسی انتخاب شدند (مرحله ۱). از این تعداد شرکت‌های مورد بررسی در پژوهش، با توجه به محدودیت‌ها تنها اطلاعات مربوط به کیفیت سود ۱۱۸ شرکت

(۱۰۶۲ سال-شرکت) برای آزمون فرضیه‌ها در دسترس بود (مرحله ۲). لازم به ذکر است فرآیند انتخاب شرکت‌ها طبق جدول ۱ انجام گرفت.

جدول ۱. فرآیند غربالگری داده‌ها

بخش الف: مرحله ۱									
۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱	۹۰	
۸۲۴	۸۱۶	۸۰۸	۷۹۱	۷۵۳	۷۱۹	۶۸۶	۶۶۳	۶۳۲	تعداد کل شرکت‌ها در بازار سرمایه
(۱۴۴)	(۱۹۸)	(۲۱۶)	(۱۹۹)	(۱۸۶)	(۱۷۲)	(۱۷۲)	(۱۹۳)	(۲۲۶)	شرکت‌هایی که اطلاعات آن‌ها در دسترس نبوده است
۶۸۰	۶۱۸	۵۹۲	۵۹۲	۵۶۷	۵۴۷	۵۱۴	۴۷۰	۴۰۶	نمونه نهایی
بخش ب: مرحله ۲									
تعداد	محدودیت اعمال شده								
۳۵۴	تعداد کل شرکت‌های مشترک سال ۹۰ تا ۹۸ (مرحله ۱)								
(۷۶)	تعداد شرکت‌های فرابورسی								
(۵۷)	شرکت‌های عضو گروه مالی، واسطه‌گری، بانک و بیمه								
(۶۹)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها پایان اسفندماه نیست								
(۳۴)	شرکت‌هایی که اطلاعات آن‌ها (مربوط به کیفیت سود) در دسترس نبوده است								
۱۱۸	نمونه نهایی								

تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای پژوهش

برای بررسی فرضیه‌ها و دستیابی به هدف پژوهش، مدل‌های رگرسیونی به صورت زیر تعریف شده است:

$$EQ = \alpha + \beta_1 Clo_Centrality + \beta_2 Deg_Centrality + \beta_3 Bet_Centrality + \beta_4 Size + \beta_5 MTB + \beta_6 Lev + \beta_7 ROA + \beta_8 Quick + \varepsilon \quad (۱)$$

$$EQ = \alpha + \beta_1 Clo_Centrality + \beta_2 Deg_Centrality + \beta_3 Bet_Centrality + \beta_4 Size + \beta_5 MTB + \beta_6 Lev + \beta_7 ROA + \beta_8 Quick + \sum \beta_i Industry + \sum \beta_i Year + \varepsilon \quad (۲)$$

بر طبق پژوهش‌های (Godigbe, Chui & Liu, 2018, Mulchandani et al. (2020), Obeng et al. (2020), Eliwa et al. (2020)، کاظمی علوم و همکاران (۱۳۹۷) و شاه مرادی و طباطبایی نسب (۱۴۰۰) از مدل (Dechow and Dichev (2002) برای محاسبه کیفیت سود^۱ (EQ) به‌عنوان متغیر وابسته، از معیارهای مرکزیت درجه (Deg_Centrality)، نزدیکی (Clo_Centrality) و بینابینی (Bet_Centrality) به‌عنوان متغیرهای مستقل و بر طبق پژوهش‌های مهرانی، اسکندری و گنجی (۱۳۹۳)، حساس یگانه و امیدی (۱۳۹۳)، (McNichols (2000), Ghosh & Moon (2010), Duong et al. (2019) از متغیرهای اندازه شرکت (SIZE- لگاریتم طبیعی ارزش بازار دارایی‌ها)، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام (MTB)، اهرم مالی (Lev)، بازده دارایی‌ها (ROA) و نسبت آنی (Quick) به‌عنوان متغیرهای کنترلی استفاده شده است. جهت استحکام نتایج، در مدل (۲) اثرات صنعت (Industry) و سال (Year) نیز کنترل شد. در این پژوهش بر طبق پژوهش‌های (Sankowska and Siudak, 2016, Withers et al., 2018, Taghizadeh et al., 2019) از طریق سهامدارانی که تعیین‌کننده عضو هیئت‌مدیره شرکت‌ها هستند، شبکه روابط هیئت‌مدیره شرکت‌های موجود در بازار سرمایه به دست می‌آید؛ بنابراین، رابطه بین شرکت‌ها بر مبنای سهامدارانی که در هر شرکت عضو هیئت‌مدیره تعیین می‌کنند، بررسی می‌شود. به عبارتی، اگر سهامداری در دو شرکت تعیین‌کننده عضو هیئت‌مدیره باشد باعث می‌شود بین این دو شرکت به‌وسیله آن سهامدار یا مالک مشترک، رابطه شکل بگیرد.

برای تحلیل شبکه هیئت‌مدیره ابتدا شبکه کل و واحدهای ایزوله (منفرد) مورد بحث و تحلیل قرار می‌گیرند. سپس، با کمک شاخص‌های خرد عملکرد هر یک از گره‌های حاضر در شبکه بررسی می‌شود. شاخص مرکزیت که نشان‌دهنده موقعیت گره‌ها در داخل شبکه است و اهمیت و تأثیرگذاری افراد در شبکه را بررسی می‌کند، یکی از مهم‌ترین معیارهای خرد مربوط به تحلیل شبکه تلقی می‌شود. با استفاده از سه معیار درجه، نزدیکی و

۱. برای اندازه‌گیری این شاخص به‌نمازی و همکاران (۱۳۹۳) رجوع شود.

بینایی می‌توان مرکزیت گره‌های شبکه را مورد بررسی و مطالعه قرار داد. در یک شبکه، مرکزیت درجه‌یک گره تعداد ارتباطات آن گره با دیگر گره‌های شکل‌دهنده شبکه را نشان می‌دهد. به عبارتی، در یک شبکه هیئت‌مدیره، درجه مرکزیت هر واحد بیانگر تعداد روابط آن با سایر اعضای حاضر در شبکه از طریق سهامداران مشترک (سهامدارانی که در آن شرکت‌ها عضو هیئت‌مدیره تعیین کرده‌اند) است. گره یا شرکتی که از مرکزیت درجه بالایی برخوردار باشد، عموماً در شبکه بازیگری فعال است و به هر میزان گره یا شرکتی مرکزیت درجه بالاتری داشته باشد از ارتباطات و روابط بیشتری در شبکه برخوردار و تأثیرگذارتر است (Taghizadeh et al, 2021). درجه مرکزیت گره k یا (p_k) از طریق فرمول ۱ محاسبه می‌شود (Abbasi, Hossain and Leydesdorff, 2012):

$$C_D(p_k) = \sum_{i=1}^n a(p_i, p_k) \quad \text{فرمول (۱)}$$

در فرمول ۱، n نشان‌دهنده تعداد گره‌های حاضر در شبکه و $a(p_i, p_k)$ در صورت اتصال دو گره p_i و p_k برابر ۱ و در غیر این صورت مساوی صفر در نظر گرفته می‌شود. شاخص بینایی یک گره، تعداد دفعاتی که آن گره در کوتاه‌ترین مسیر میان هر دو گره دیگر در شبکه قرار می‌گیرد را نشان می‌دهد. گره‌هایی که از بینایی بالایی برخوردارند نقش بااهمیتی را در اتصال شبکه و گردش اطلاعات ایفا می‌کنند و دارای موقعیت و جایگاه مرکزی در شبکه هستند. در واقع، مرکزیت بینایی بیانگر جایگاه یک گره (در اینجا شرکت) درون شبکه به واسطه توانایی آن در مرتبط ساختن دیگر جگره‌ها، جفت‌ها، یا گروه‌ها در شبکه است. به هر اندازه گره‌های شبکه جهت ایجاد ارتباط با سایرین به یک گره وابسته باشند، آن گره در شبکه دارای قدرت بیشتری خواهد بود. شاخص بینایی گره k یا (p_k) از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$C_B(p_k) = \sum_{i < j}^n \frac{g_{ij}(p_k)}{g_{ij}} ; i \neq j \neq k \quad \text{فرمول (۲)}$$

در این فرمول (g_{ij}) بیانگر کوتاه‌ترین مسیر میان اتصال p_i و p_j و $g_{ij}(p_k)$ بیانگر کوتاه‌ترین مسیر میان اتصال p_i و p_j است که از p_k عبور می‌کند. شاخص نزدیکی یک گره، میانگین طول کوتاه‌ترین مسیرهای موجود میان آن گره و سایر گره‌های حاضر در شبکه را نشان می‌دهد. گره‌هایی که از شاخص نزدیکی بالایی برخوردارند، در شبکه قدرت تأثیرگذاری بیشتری دارند، نقش مرکزی تری بازی می‌کنند و برای سایر گره‌ها توانایی دسترس‌پذیری بیشتری دارند. در واقع، مرکزیت نزدیکی نیز در اینجا بیانگر آن است که یک شرکت چقدر سریع می‌تواند به شرکت‌های بیشتری در شبکه دسترسی داشته باشد. این شاخص توانایی کسب اطلاعات را از طریق اعضای شبکه منعکس می‌کند (Taghizadeh et al, 2021). شاخص نزدیکی گره k یا (p_k) به وسیله فرمول ۳ محاسبه می‌شود:

$$C_C(p_k) = \sum_{i=1}^n d(p_i, p_k)^{-1} \quad \text{فرمول (۳)}$$

در این فرمول $d(p_i, p_k)$ بیانگر کوتاه‌ترین مسیر اتصال دو گره p_i و p_k است (Abbasi et al. 2012) (مرحله ۱- تحلیل شبکه).

همچنین، این موضوع نیز بررسی می‌شود که شرکت‌هایی که در شبکه روابط از موقعیت و جایگاه بهتری برخوردارند کیفیت سود آن‌ها به چه صورت است (مرحله ۲- تحلیل همبستگی و رگرسیون).

یافته‌های پژوهش

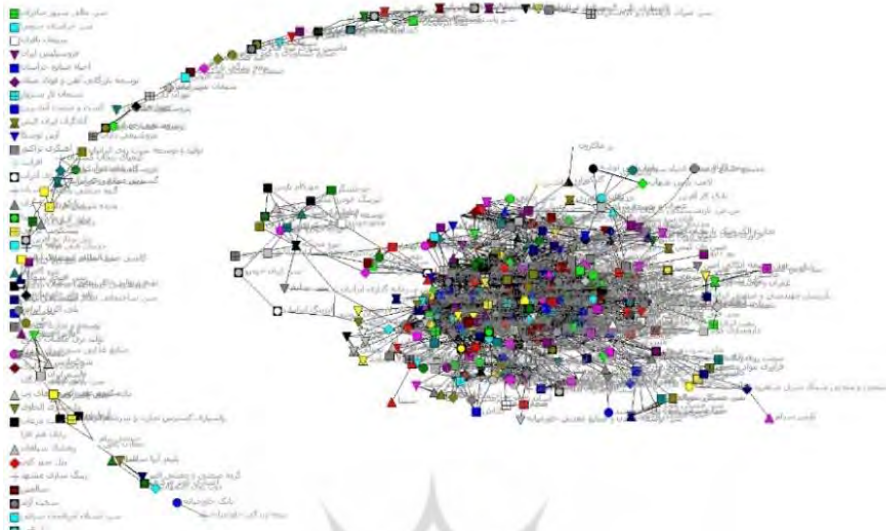
در این بخش یافته‌های مربوط به تحلیل شبکه و تحلیل رگرسیونی ارائه می‌شود. جدول ۲ آمار توصیفی مربوط به پژوهش را نشان می‌دهد. در بخش اول جدول، آماره‌های مربوط به ارتباطات بین شرکت‌ها از طریق هیئت‌مدیره مشترک آن‌ها ارائه شده است. بخش دوم جدول نیز اختصاص به آمار توصیفی هر یک از متغیرهای پژوهش دارد. طبق اطلاعات این بخش از این جدول، ارزش بازار شرکت‌های مورد مطالعه در حدود ۳/۳۵ برابر ارزش دفتری آن‌ها بوده است و تقریباً ۵۷ درصد از دارایی‌های این شرکت‌ها از محل بدهی تأمین

شده است.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

بخش الف: آماره‌های توصیفی مربوط به شبکه روابط بین شرکت‌ها در هر سال						
سال	مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	چارک اول	میان	چارک سوم
۱۳۹۰	۴۰۶	۴/۵۹	۱/۲۱	۵	۵	۵
۱۳۹۱	۴۷۰	۴/۵۷	۱/۱۸	۵	۵	۵
۱۳۹۲	۵۱۴	۴/۵۰	۱/۲۵	۵	۵	۵
۱۳۹۳	۵۴۷	۴/۴۹	۱/۳۱	۵	۵	۵
۱۳۹۴	۵۶۷	۴/۴۹	۱/۳۱	۵	۵	۵
۱۳۹۵	۵۹۲	۴/۶۲	۱/۱۵	۵	۵	۵
۱۳۹۶	۵۹۲	۴/۵۹	۱/۰۷	۵	۵	۵
۱۳۹۷	۶۱۸	۴/۵۸	۱/۰۹	۵	۵	۵
۱۳۹۸	۶۸۰	۵/۹۱	۰/۵۶	۶	۶	۶
بخش ب: آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش						
متغیرها	مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	چارک اول	میان	چارک سوم
EQ	۱۰۶۲	۰/۱۲۷	۰/۱۱۸	۰/۰۴۰	۰/۰۹۲	۰/۱۷۷
Closeness	۱۰۶۲	۰/۰۲۳	۰/۰۲۹	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۳
Degree	۱۰۶۲	۰/۳۲	۰/۱۲	۰/۲۴	۰/۳۲	۰/۳۹
Betweenness	۱۰۶۲	۰/۱۸	۰/۳۲۳	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۲۳
Size	۱۰۶۲	۱۴/۴۷	۱/۵۰	۱۳/۵۸	۱۴/۲۷	۱۵/۰۵
MTBV	۱۰۶۲	۳/۳۵	۳/۱۴۲	۱/۶۲	۲/۳۸	۳/۷۴
Lev	۱۰۶۲	۰/۵۷	۰/۱۸۸	۰/۴۴	۰/۵۸	۰/۷۲
ROA	۱۰۶۲	۰/۱۳	۰/۱۳۵	۰/۰۳	۰/۱۱	۰/۲۱
Quick	۱۰۶۲	۱/۴۹	۰/۸۰۰	۱/۰۳	۱/۳۱	۱/۶۶

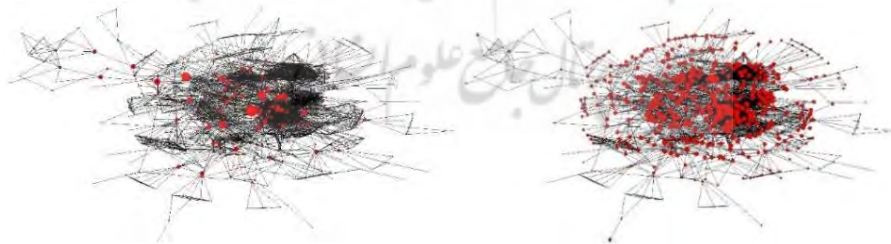
شکل شماره ۱ بیانگر شبکه کلی مربوط به ارتباط شرکت‌ها با هم از طریق هیئت‌مدیره مشترک آن‌ها برای سال ۱۳۹۸ (به‌عنوان نمونه) است. این شبکه از سه بخش اصلی، حاشیه و ایزوله تشکیل شده است. شدت رابطه در لایه‌های مرکزی قوی‌تر از پیرامون و جایگاه و موقعیت شرکت‌ها در این ساختار از یکدیگر متفاوت است. واحدهایی که با بقیه واحدها در ارتباط نیستند، واحدهای ایزوله محسوب می‌شوند؛ که در حاشیه شکل قرار دارند.

شکل ۱. شبکه کل روابط شرکتها

شکل ۲. بخش اصلی شبکه شکل ۳. شبکه بر مبنای درجه

شکل ۴. شبکه بر مبنای نزدیکی شکل ۵. شبکه بر مبنای بینابینی

شکل شماره ۲ بخش اصلی شبکه و شکل های ۳ تا ۵ بخش اصلی را بر مبنای معیارهای

درجه، نزدیکی و بینابینی نشان می‌دهند. خروجی‌های این سه معیار نیز نشان‌دهنده تفاوت در موقعیت و جایگاه شرکت‌ها در ساختار ارتباطی است. موقعیت و جایگاه بهتر برای شرکت‌های مرکزی می‌تواند منجر به قدرت تأثیرگذاری بیشتر، دسترسی راحت‌تر و سریع‌تر به جریان اطلاعات و منابع نسبت به سایرین شود و بر شرکت‌های پیرامونی هزینه بیشتری تحمیل کند. این موقعیت مناسب‌تر در ساختار ارتباطی می‌تواند به صورت بالقوه زمینه‌ساز تأثیر یا به گونه‌ای تعیین‌کننده رفتار شرکت‌های مرتبط به خود باشند؛ به این معنا که این شرکت‌ها به نوعی می‌توانند تصمیم‌های مربوط به کیفیت سود این شرکت‌ها را تعیین کنند و یا بر آن‌ها اثر بگذارند.

در ادامه این بخش نتایج مرتبط با تحلیل‌های رگرسیونی پژوهش برای بررسی آثار کنشگرها در شبکه روابط هیئت‌مدیره شرکت‌ها بر کیفیت سود آنان ارائه می‌شود. در جدول ۳ نتایج مربوط به برازش مدل رگرسیونی مربوط به فرضیه‌های پژوهش آورده شده است. همان‌گونه که در این جدول دیده می‌شود، نتایج حاصل‌شده از آزمون فرضیه‌ها (الگوی ۱) بیانگر این است که بین مرکزیت بینابینی و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد؛ اما بین مرکزیت نزدیکی و کیفیت سود رابطه مثبت معنادار وجود دارد. درحالی‌که بین مرکزیت درجه و کیفیت سود رابطه منفی معنادار وجود دارد. در مجموع نتایج نشان می‌دهد موقعیت و جایگاه در ساختار روابط می‌تواند به نوعی بر کیفیت سود شرکت‌ها تأثیرگذار باشد.

به منظور بررسی استحکام نتایج فرضیه‌های مربوط به بررسی تأثیر جایگاه و موقعیت در شبکه روابط بر کیفیت سود شرکت‌ها، مدل‌های پژوهش با کنترل اثرات ثابت سال و صنعت نیز آزمون شد تا اطمینان بیشتری نسبت به نتایج حاصله کسب شود. نتایج حاصله (الگوی ۲) نشان‌دهنده این است که بین مرکزیت بینابینی و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد، درحالی‌که بین درجه و کیفیت سود رابطه منفی معنادار و بین نزدیکی و کیفیت سود رابطه مثبت معنادار وجود دارد؛ بنابراین نتایج حاصله با نتایج آزمون فرضیه‌های ۱ تا ۳ پژوهش مشابه است.

جدول ۳. نتایج رگرسیونی مرتبط با فرضیه‌های پژوهش

متغیرها	الگوی ۱	الگوی ۲
Closeness	۰/۳۲۸ (۵/۰۲۱) [*]	۰/۳۲۲ (۲/۹۲۴) [*]
Degree	-۰/۵۴۴ (-۲/۲۳۹) ^{**}	-۱/۲۵۹ (-۳/۹۴۳) [*]
Betweenness	-۰/۰۱۷ (-۱/۳۴۵)	۰/۰۱۸ (۱/۶۳۶)
Size	۰/۰۴۰ (۳/۹۰۳) [*]	-۰/۰۰۷ (-۲/۴۲۰) ^{**}
MTBV	۰/۰۰۴ (۳/۴۱۹) [*]	۰/۰۰۰۳ (۰/۳۵۱)
Lev	۰/۱۰۲ (۲/۳۱۳) ^{**}	۰/۳۱۳ (۸/۸۵۲) [*]
ROA	۰/۱۸۶ (۳/۹۶۸) [*]	۰/۲۱۴ (۴/۸۷۰) [*]
Quick	۰/۰۱۳ (۱/۴۲۸)	۰/۰۴۴ (۵/۸۹۰)
مقدار ثابت	-۰/۶۶۸ (-۳/۸۶۱) [*]	-۰/۰۵۹ (-۰/۹۳۶)
کنترل اثرات ثابت صنعت	خیر	بله
کنترل اثرات ثابت شرکت	بله	خیر
کنترل اثرات ثابت سال	بله	بله
R ²	۰/۳۴۲۰	۰/۲۰۴۴

متغیر وابسته الگوهای رگرسیونی این جدول، کیفیت سود است؛ نحوه اندازه‌گیری این متغیر و سایر متغیرهای استفاده‌شده در بخش متغیرهای پژوهش آمده است. اعداد گزارش‌شده در پرانتزها، آماره t و عدد گزارش‌شده دیگر ضرایب رگرسیونی است. علامت‌های * و ** به ترتیب معناداری در سطح ۰/۰۱ و ۰/۰۵ را نشان می‌دهند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به تحلیل ساختار شبکه روابط شرکت‌های موجود در بازار سرمایه ایران طی

بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۸ پرداخت؛ این روابط از طریق سهامداران یا مالکان مشترکی ایجاد شد که در شرکت‌های مختلف تعیین‌کننده عضو هیئت‌مدیره هستند. همچنین، کیفیت سود شرکت‌ها با توجه به جایگاهشان در شبکه روابط بررسی شد. در واقع، هدف پژوهش حاضر پاسخ به این دو سؤال اساسی است: الف) چه ساختاری بر روابط بین شرکت‌ها بر مبنای اعضای هیئت‌مدیره مشترک آن‌ها حاکم است؟ ب) آیا جایگاه و موقعیت در شبکه روابط، ارتباطی با کیفیت سود دارد؟

یافته‌های این پژوهش نشان داد یک ساختار طبقاتی بر روابط حاکم (بخصوص در بخش اصلی شبکه)، شدت رابطه در لایه‌های مرکزی قوی‌تر از پیرامون و جایگاه و موقعیت شرکت‌ها در این ساختار از یکدیگر متفاوت است. دسترسی شرکت‌های مرکزی نسبت به شرکت‌های پیرامونی به منابع و اطلاعات سریع‌تر و با میانجی‌های کمتری انجام می‌شود، این می‌تواند هزینه بیشتری بر واحدهای پیرامونی تحمیل کند. همچنین، راه ارتباطی این شرکت‌ها عموماً از مسیر شرکت‌های مرکزی عبور می‌کند که این زمینه تأثیرگذاری بیشتر شرکت‌های مرکزی بر کنش مشترک دیگر شرکت‌ها را فراهم می‌کند؛ بنابراین، شرکت‌هایی که از موقعیت مناسب‌تری در شبکه روابط برخوردارند می‌توانند نقش بازیگران کلیدی را در ساختار حاکم ایفا کنند. لازم به ذکر است این واحدها لزوماً به هسته شبکه تعلق ندارند؛ یعنی واحدهایی در شبکه موجود است که در سطوح غیر مرکزی قرار دارند اما دارای قدرت تأثیرگذاری بالایی هستند. یافته‌های پژوهش در حوزه ساختار ارتباطی و نقش بازیگران کلیدی، با نتایج پژوهش‌های Sankowska and Siudak (2019), Taghizadeh et al. (2018), Withers et al. (2016) مطابقت دارد.

در ادامه، علاوه بر بخش اول که بررسی ساختار الگوها بود، ارتباط خروجی‌های شبکه با کیفیت سود بررسی شده است. هدف اصلی از انجام این کار بررسی رابطه جایگاه و موقعیت در شبکه ارتباطات با کیفیت سود است. بر اساس نتیجه حاصل از آزمون فرضیه اول بین مرکزیت درجه و کیفیت سود رابطه منفی معنادار وجود دارد. مرکزیت درجه یک معیار جامع از تعداد روابط مستقیم یک فرد با دیگران است (Jackson, 2008, Newman,)

(2010). با توجه به نتیجه به دست آمده به نظر می‌رسد هرچه یک شرکت صرفاً از تعداد ارتباطات بیشتری برخوردار باشد منجر به پراکندگی بیشتر و تمرکز کمتر شده و به تبع آن کاهش کیفیت سود را به دنبال داشته باشد. لیبرمن و آسابا (۲۰۰۶) معتقدند شرکت‌ها در نتیجه تبادل اطلاعات بین آن‌ها الگوهای رفتاری مشابهی دارند. رفتار گله‌ای مشاهده شده شرکت‌ها را می‌توان با تئوری شبکه‌های اجتماعی توضیح داد که پیش‌بینی می‌کند شرکت‌ها با اطلاعات درک شده از دیگران رفتار می‌کنند. هیرشلیفر و تنو (۲۰۰۳) نیز به این موضوع اشاره دارند که شبکه‌ها به عنوان مجاری انتقال اطلاعات در مورد شیوه‌های شرکتی عمل می‌کنند که به رفتار گله‌ای ختم می‌شود. بیزجک و همکاران (۲۰۰۹) نیز به این رفتار گله‌ای و اثر سرایت اشاره می‌کنند و معتقدند که احتمال تأثیر این رفتار از طریق شبکه‌های شرکتی بر کیفیت سود وجود دارد. همچنین، گودیگبه و همکاران (۲۰۱۸) بر این باورند با افزایش تعداد ارتباطات، انتقال اطلاعات و رویه‌های نادرست گزارشگری افزایش می‌یابد و منجر به کیفیت سود پایین در بین شرکت‌های مرتبط می‌شود. در واقع، معتقدند شبکه‌های مرتبط به عنوان کانال‌های انتقال برای گزارش‌دهی سود با کیفیت پایین عمل می‌کنند و باعث کاهش نقش نظارتی مدیران می‌شود.

بر اساس نتیجه حاصل از آزمون فرضیه دوم بین مرکزیت بینابینی و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد. مرکزیت بینابینی، کنترل یک عضو شبکه بر جریان اطلاعات را نشان می‌دهد و به عنوان واسطه تبادل اطلاعات بین آن‌ها عمل می‌کند (Jackson, 2008, Newman, 2010). با توجه به نتیجه به دست آمده به نظر می‌رسد توان واسطه‌گری نقشی در کیفیت سود شرکت‌ها ندارد. گودیگبه و همکاران (۲۰۱۸) نیز بر این باورند که تأثیر احتمالی واسطه‌گری در شبکه‌های مدیران بر کیفیت صورت‌های مالی تحت شرایط مختلف تغییر می‌کند. از طرفی، بر مبنای نتیجه به دست آمده از آزمون فرضیه سوم بین مرکزیت نزدیکی و کیفیت سود رابطه مثبت معنادار وجود دارد. مرکزیت نزدیکی به کوتاه‌ترین مسیر ممکن یا پیوندی اشاره دارد که دسترسی به اطلاعات در آن بهینه است. مرکزیت نزدیکی میزان دسترسی سریع اطلاعاتی سایر اعضای شبکه به یک فرد را

می‌سنجد. هرچه یک فرد به منبع اطلاعات نزدیک‌تر باشد، دسترسی به اطلاعات کارآمدتر و آسان‌تر است (Jackson, 2008, Newman, 2010). با توجه به نتیجه به‌دست آمده به نظر می‌رسد با افزایش شاخص نزدیکی و دسترس‌پذیری بهتر به دیگران و منابع، منجر به موقعیت بهتر و تأثیرگذاری بیشتر در شبکه روابط می‌شود که این موقعیت بهتر کیفیت سود بالاتری را به دنبال خواهد داشت. گودیگبه و همکاران (۲۰۱۸) معتقدند افزایش دسترسی شبکه، به مدیران امکان دسترسی به اطلاعات کامل‌تری را برای کمک به تصمیم‌گیری آن‌ها فراهم می‌کند. سهولت دسترسی به اطلاعات، استقلال مدیران را بهبود می‌بخشد و آن‌ها می‌توانند نقش نظارتی خود را بهتر ایفا کنند. علاوه بر این، یک مدیر از شبکه خود به‌طور فعال اطلاعات مرتبط را جمع‌آوری می‌کند که برای فرآیند تصمیم‌گیری هیئت‌مدیره‌ای که در آن حضور دارد بهینه است. همچنین، اطلاعات نادرست جمع‌آوری شده از یکی از اعضای شبکه را می‌توان با اطلاعات دقیق‌تر از لینک‌های دیگر در شبکه تصحیح کرد که منجر به یک فرآیند تصمیم‌گیری فعال می‌شود. این می‌تواند منجر به انتقال رویه‌های بهینه گزارشگری شود و کیفیت سود را افزایش دهد. علاوه بر این، این موضوع می‌تواند هم‌راستا با فرضیه نظارت یا تطابق (Nitkin, 2007) باشد. همچنین، این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های (Roberto & Roberto, 2017, Chahine, 2021) مبنی بر تأثیر جایگاه و موقعیت در شبکه روابط بر کیفیت سود مطابقت دارد.

وجود موانع و محدودیت در مراحل پژوهش جزء جدانشدنی پژوهش محسوب می‌شود و همین موضوع، بستر مناسب برای پژوهش‌های آتی را فراهم می‌کند. از این‌رو، این پژوهش نیز از این قاعده مستثنا نبوده و انجام آن با محدودیت‌هایی مواجه بود. در واقع، علاوه بر مزایایی که از به‌کارگیری روش تحلیل شبکه عاید می‌شود محدودیت‌هایی از جمله محدود شدن این پژوهش به معیارهای پرکاربرد شبکه در این بین وجود دارد که می‌توان با رفع آن‌ها زمینه‌سازی پژوهش‌های آتی را فراهم کرد. در پژوهش حاضر، محدودیت‌هایی دیگری نیز وجود دارد؛ از جمله این که ساختار ارتباطی از طریق سهامدارانی که تعیین‌کننده اعضای هیئت‌مدیره هستند، بررسی شد که می‌تواند در

پژوهش‌های آتی ساختار ارتباطی در سطوح دیگر نیز بررسی شود. همچنین، در مطالعات آتی می‌تواند تأثیر موقعیت و جایگاه در شبکه روابط بر سایر موضوعات از جمله مدیریت سود، هموارسازی سود و غیره نیز مورد بررسی قرار گیرد. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود، روش‌شناسی استفاده‌شده در این پژوهش، برای شناسایی و تحلیل بازیگران مؤثر در سایر حوزه‌های بااهمیت حسابداری نیز استفاده شوند. از طرفی، با توجه به اهمیت ساختار روابط و تأثیر موقعیت و جایگاه بر کیفیت سود به کلیه استفاده‌کنندگان پیشنهاد می‌شود در تصمیم‌گیری‌های خود به ساختار ارتباطی حاکم بر شرکت‌های موجود در بازار سرمایه و نقش و تأثیر جایگاه آن‌ها بر کیفیت سود و پیشبرد اهداف شرکت توجه کنند و این ساختار ارتباطی و نحوه توزیع قدرت را مدنظر قرار دهند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافی بین نویسندگان جهت اعلام وجود ندارد.

ORCID

Reza Taghizadeh
Mohammad
Abdzadeh Kanafi
Alieh Ghermezi

 <https://orcid.org/0000-0003-4566-409X>
 <https://orcid.org/0000-0001-6810-9748>
 <https://orcid.org/0000-0002-8484-4678>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- بولو، قاسم، حساس یگانه، یحیی و هراسانی، رضا. (۱۳۹۰). روند تغییرات کیفیت سود در طول زمان در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۲۴، ۶۵-۹۵.
- تقی‌زاده، رضا و ناظمی، امین. (۱۳۹۷). تحلیل شبکه مالکیت در بازار سهام ایران، مجله دانش حسابداری، ۹ (۳)، ۱۱۵-۱۴۴.
- حساس یگانه، یحیی، امیدی، الهام. (۱۳۹۳). رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری، تأخیر واکنش قیمت، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۱ (۴۲)، ۳۱-۵۸.
- رمضان احمدی، محمد، آهنگری، عبدالمجید، حاجب، حمیدرضا. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر هم‌زمان حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت سود با نقش میانجی ساختار سرمایه و عملکرد مالی، فصلنامه مدیریت دارایی و تأمین مالی، ۱، ۱۰۲-۸۳.
- شارع‌پور، محمود. (۱۳۸۶). نقش شبکه‌های اجتماعی در بازتولید نابرابری آموزشی، فصلنامه تعلیم و تربیت، ۹۱، ۱۶۵-۱۸۱.
- شاه مرادی، نسیم، طباطبایی نسب، زهره (۱۴۰۰). بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر رابطه نااطمینانی اقتصادی و مدیریت سود ناشی از ارقام تعهدی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۳ (۱)، ۶۷-۸۶.
- فلاح شمس، میرفیض، اسکندری، بهمن، عزیزی، فرهاد، نوروزی، محمد. (۱۳۹۹). فصلنامه مدیریت سرمایه اجتماعی، ۷ (۳)، ۲۹۷-۳۱۷.
- کاظمی علوم، مهدی، ختن‌لو، محسن، عبدی، مصطفی، جعفری، مژده. (۱۳۹۷). بررسی همگرایی مدل‌های اندازه‌گیری کیفیت سود، فصلنامه پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۸ (۳)، ۶۱-۸۲.
- مرادی، مجید، صفرپور، مریم، نیک طره منفرد، سوگل. (۱۳۹۸). ارتباط کیفیت سود و حق‌الزحمه حسابرسی با سیاست تقسیم سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۱۲ (۲)، ۱-۱۶.
- مصلی، مهسا، پیرایش، رضا، مظفری، سعید. (۱۳۹۹). عوامل مؤثر بر کیفیت سود شرکت‌های دارویی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای

پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۴ (۲۹)، ۶۰-۷۶.

مهرانی، ساسان، اسکندری، قربان، گنجی، حمیدرضا. (۱۳۹۳). رابطه بین کیفیت سود، هموارسازی سود و ریسک سهام، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۱ (۴۲)، ۱۱۷-۱۳۹.
ولکاک، مایکل، نارایان، دیپا. (۱۳۸۴). سرمایه اجتماعی و تبعات آن برای نظریه توسعه، پژوهش و سیاست‌گذاری. از کتاب سرمایه اجتماعی. ترجمه افشین خاکباز و حسن پویان. تهران: نشر فیروزه.

References

- Abbasi, A., Hossain, L., & Leydesdorff, L. (2012). Betweenness Centrality as a Driver of Preferential Attachment in the Evolution of Research Collaboration Networks. *Journal of Informetrics*, 6(3), 403-412.
- Chahine, S., Fang, Y., Hasan, I., & Mazboudi, M. (2021). CEO Network Centrality and the Likelihood of Financial Reporting Fraud, *ABACUS, A Journal of Accounting, finance and Business Studies*, <https://doi.org/10.1111/abac.12219>.
- De Nooy, W., Mrvar, A., & Batagelj, V. (2018). *Exploratory social network analysis with Pajek*, Cambridge University Press.
- Dechow, P., & Dichev, I. (2002). The quality of accruals and earnings: the role of accruals in estimation errors. *The Accounting Review*, 77, 35-59.
- Dudley, E. (2021). Social capital and entrepreneurial financing choice. *Journal of Corporate Finance*, 70, 102068.
- Duong, L., Truong, Ph., & Evans, J. (2019). Getting CFO on Board -Its Impact on Firm Performance and Earnings Quality. *Accounting Research Journal*.
- Eliwa, Y., Haslam, J., & Abraham, S. (2020). Earnings quality and analysts' information environment: Evidence from the EU market. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 42, 100373.
- FASB. (1980). Qualitative Characteristics of Accounting Information Statement of Financial Accounting Concepts. 2.
- Ghosh, Al., & Moon, D. (2010). Corporate Debt Financing and Earnings Quality. *Journal of Business Finance & Accounting*, 37(5, 6), 538-559.
- Godigbe, B. G., Chui, C. M., & Liu, C. L. (2018). Directors network centrality and earnings quality, *Applied Economics*, 5381-5400.
- Hirshleifer, D., & Teoh, H. S. (2003). Herd Behaviour and Cascading in Capital Markets: A Review and Synthesis. *European Financial Management*, 9, 25-66.
- Jackson, M. O. (2008). *Social and Economic Networks*. 3. Princeton:

Princeton University Press.

- Jha, A., & Chen, Y. (2015). Audit fees and social capital. *The Accounting Review*, 90(2), 611–639.
- Kholeif, A. O. R. (2015). The State of Theoretical Heterogeneity in Management Accounting Research: The Case of Modern ICT systems. *Alfekar Almahasebi*, 19(1), 3-32.
- Kojevnikov, D., Marmer, V., & Song, K. (2020). Limit theorems for network dependent random variables. *Journal of Econometrics*. doi:10.1016/j.jeconom.2020.05.019.
- Lieberman, M. B., & Asaba. S. (2006). Why Do Firms Imitate Each Other? *The Academy of Management Review*, 31: 366–385.
- Machuga, S., & Teitel, K. (2009). Board of director characteristics and earnings quality surrounding implementation of a corporate governance code in Mexico. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 18(1), 1–13. doi:10.1016/j.intaccaudtax.2008.12.002.
- McNichols, M. (2000). Research Design Issues in Earnings Managements Studies, *Journal of Accounting Public Policy*. 19(4-5), 313-345.
- Mulchandani, K., Mulchandani, K., & Wasan, P. (2020). Dividends and earnings quality: Evidence from India, *IIMB Management Review*, 32 (2), 166-176.
- Nadler, D. A., Behan, B. A., & Nadler, M. B. (2005). *Building Better Boards: A Blueprint for Effective Governance*. Mercer Delta Consulting LLC, Jossey-Bass, San Francisco.
- Newman, M. (2010). *Networks: An Introduction*. Oxford University Press, USA.
- Nitkin, M. (2007). An Investigation of the Association between Governance Quality and Accrualbased Earnings Quality [Unpublished PhD Dissertation], Boston University, School of Management.
- Obeng, V., Ahmed, K., & Miglan, S. (2020). Integrated reporting and earnings quality: The moderating effect of agency costs. *Pacific-Basin Finance Journal*, 60, 101285.
- Roberto, P. d. C., & Roberto, M. P. (2017). Influence of board interlocking on earnings management. *USP, São Paulo*, 28 (74), 179-196.
- Sankowska, A., & Siudak, D. (2016). The small world phenomenon and assortative mixing in Polish corporate board and director networks. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 443, 309-315.
- Shao, Y., & Sun, L. (2021). Entrepreneurs' social capital and venture capital financing. *Journal of Business Research*, 136. 499-512.
- Singh, D., & Delios, A. (2017). Corporate governance, board networks and growth in domestic and international markets: Evidence from India. *Journal of World Business*, 52(5), 615-627.

- Syakir, M. F., Risfandy, T., & Trinugroho, I. (2021). CEO's social capital and performance of zakat institutions: Cross-country evidence. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 31, 100521.
- Taghizadeh, R., Nazemi, A., & Sadeghzadeh Maharluie, M. (2019). Analyzing Shareholder Network in the Tehran Stock Exchange. *Iranian Journal of Finance*, 3(4), 113-134.
- Taghizadeh, R., Nazemi, A., & Sadeghzadeh Maharluie, M. (2021). Network Analysis of Interpersonal Relationships in Tehran Stock Exchange. *Advances in Mathematical Finance & Applications*, 6(1), 49-61.
- Withers, M., Kim, J. Y. R., & Howard, M. (2018). The evolution of the board interlock network following Sarbanes-Oxley. *Social Networks*, 52, 56-67.

References [In Persian]

- Boulou, G., Hassas Yeganeh, Y., & Harasani R. (2010). Trend study of Earnings Quality over time in Tehran Stock Exchange listed companies. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 8(29), 65-95. [In Persian]
- Fallahshams, M. F., Eskandari, B., Azizi, F., & Norouzi, M. (2020). Social Capital and Asymmetric Cost Behavior. *Social Capital Management*, 7 (3), 297-317. [In Persian]
- Hasas Yeghaneh, Y., & Omid, E. (2014). Accounting Quality, Stock Price Delay and Future Stock Returns. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 11(42), 31-58. [In Persian]
- Kazemi Olum, K., Abdi, M., Khotanlu, M., & Jafari, M. (2018). Convergence of Earnings Quality Measurement Models. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 8 (3), 61-82. [In Persian]
- Mehrani, S., Eskandari, G., & Ganji, H. R. (2014). The relationship between earnings quality, earnings smoothing and stock risk. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 11(42), 117-139. [In Persian]
- Moradi, M., Safarpour, M., & Monfared, S. (2019). The relationship between earnings quality and audit fees with the dividend policy of listed companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting and Management Vision*, 2 (12), 1-16. [In Persian]
- Mosalla, M., Pirayesh, R., & Mozaffar, S. (2020). Factors affecting the profit quality of Pharmaceutical companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 4 (29), 60-76. [In Persian]
- Ramazan Ahmadi, M., Ahangari, A., & Hejab, H. (2019). Investigating the Simultaneous Effect of Corporate Governance and Audit Quality on Earnings Quality with the Mediating Role of Capital Structure and

Financial. *Journal of Asset Management and Financing*, 7(1), 83-102. [In Persian]

Shahmoradi, N., & Tabatabaienasab, Z. (2021). The effect of Audit Quality on the Relationship between Economic Uncertainty and Accrual Based Earnings Management in Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Financial Accounting Researches*, 13 (1), 66-85. [In Persian]

Sharepur, M. (2007). The role of social networks in reproducing educational inequality. *Quarterly Journal of Education*, 91, 165-181. [In Persian]

Taghizadeh, R., & Nazemi, A. (2018). Analysis of Ownership Network in the Iranian Stock Markets. *Journal of Accounting Knowledge*, 9(3), 115-144. [In Persian]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

استناد به این مقاله: تقی‌زاده، رضا، عبدزاده کنفی، محمد، قرمزی، عالیہ. (۱۴۰۱). تحلیلی بر کیفیت سود در شبکه روابط هیئت‌مدیره، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۹(۷۳)، ۱۵۱-۱۷۵.

DOI: 10.22054/qjma.2022.65325.2339

Empirical Studies in Financial Accounting is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی